

*Araştırma Makalesi / Research Article***Neşet Ertaş Türkülerinin Türkçe Dersi Kök Değerleri Bağlamında İncelenmesi***Examination of Neşet Ertaş's Folk Songs in Context of Turkish Course Root Values*Ayfer ŞAHİN ¹

Geliş/Received:02.03.2022

Kabul/Accepted:31.03.2022

Öz

Değer bir toplumun fertlerinin çoğunluğu tarafından benimsenen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilkeler ya da inançlar bütünü olarak ifade edilebilir. Eğitim sistemlerinin en temel amacı o toplumun doğru ve iyi kabul ettiği değerleri bireylere doğru bir şekilde aktarabilmektir. Duyuşsal yönü daha baskın olan değer eğitiminden ulaşılabilecek nihai hedef, eğitimin de en önemli amacı olan iyi insan yetiştirmektir. Değer eğitiminde çok farklı yollar ve teknikler işe koşulabilir. Bunlardan en önemlilerinden birisi de türkülerdir. Türküler Türk milletinin duygularını, umutlarını, fikirlerini, hayattan beklentilerini özlemlerini, acılarını, tarihini, tarihe mal olmuş şahsiyetlerini, folklorunu kısacası maddi ve manevi bütün değerlerini geleceğe taşıyan önemli bir öğedir. Neşet Ertaş ise Türk milletine mal olmuş, her kesimden ve yaştan kişiler tarafından çok dinlenen ve beğenilen halk ozanlarından birisidir. Onun türkülerinin her biri sevgi, hoşgörü, saygı, edep, eşitlik, adalet gibi millî ve evrensel değerlerle bezenmiştir. Bu çalışmada Neşet Ertaş'ın sözlerini yazdığı havalandırılmış türkülerinin 2018 Türkçe Programı'nda yer alan kök değerleri içerme durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma analitik araştırma deseninde doküman araştırması modeliyle gerçekleştirilmiştir. Veriler içerik analizi ile elde edilmiştir. Çalışma kapsamında incelenen türkülerin en çok "sevgi", "saygı" ve "adalet" değerlerini içerdikleri belirlenmiş, ayrıca "İkilik Noktası Çıksın Aradan" ile "İsterim ki Bu Dünyada" türkülerinin ise en fazla değer içeren türküler olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değer eğitimi, kök değerler, türkü, Neşet Ertaş.

Abstract

Value can be expressed as a set of common thoughts, goals, basic moral principles or beliefs adopted by the majority of the members of a society. The most basic purpose of educational systems is to be able to accurately convey the values that the society accepts as correct and good to individuals. The ultimate goal to be achieved from value education, the affective aspect of which is more dominant, is to raise good people, which is also the most important goal of education. Many different ways and techniques can be employed in value education. One of the most important of these is folk songs. Folk songs reflect the feelings, hopes, ideas, expectations of the Turkish nation from life, their aspirations, suffering, history, personalities who

¹ Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı, e-posta: ayfersahin1@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9903-1445>

Önerilen Atıf/Suggested Citation: Şahin, A. (2022). Neşet Ertaş türkülerinin Türkçe dersi kök değerleri bağlamında incelenmesi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 1-15.

have cost history, folklore, in short, it is an important element that carries all its material and spiritual values into the future. Neşet Ertaş, on the other hand, is one of the bards who become quite significant for the Turkish nation and is very listened to and admired by people of all walks and ages. Each of his songs is adorned with national and universal values such as love, tolerance, respect, decency, equality and justice. In this study, it is aimed to examine the inclusion of root values in the 2018 Turkish Language Course Curriculum of the aired folk songs written by Neşet Ertaş. The study was carried out with the document research model in the analytical research design. The data were obtained by content analysis. It was determined that the folk songs examined within the scope of the study contain the values of love, respect and justice the most, and the songs “İkilik Noktası Çıksın Aradan” and “İsterim ki Bu Dünyada” are the folk songs that contain the most value.

Key words: Value education, root values, folk song, Neşet Ertaş.

1. GİRİŞ

Her şeyin çok hızlı değişip dönüştüğü çağımızda insan yetiştirme düzeninde de yenileşme kaçınılmazdır. Hâlihazırda eğitimin farklı kademelerinde öğrenimlerine devam eden Z ve Alfa kuşakları yüksek özgüvenleriyle hızlı ve analitik düşünme gücüne sahiptirler. Bu kuşaklar içine doğdukları teknoloji çağında her şeye çabuk ulaşım, kolay sıkıldıkları için ebeveynleri ile aynı hayat standardını kabullenmekte zorlanmaktadır. Bu bağlamda her şeyin hızla tüketildiği hız ve haz çağı olarak adlandırılacak günümüz dünyasının gençleri ve çocukları ile ebeveynleri arasındaki ayrışma her geçen gün artmaktadır.

Teknolojik dönüşümün hayata kattığı kolaylık ve güzel olan tarafları kadar birtakım olumsuzlukları da söz konusudur. Küreselleşen dünyada en uzak mesafenin bile en yakınımızdaki bir köy kadar erişilebilir olduğu günümüzde teknoloji en ücra yerleşim yerlerinde bile hayatı yönlendirmektedir. Bu büyük/küçük dünyada aileden aldığı millî ve dini kültür ve değerleri, gelenekleri ile dünyaya yön veren bu yenilikler arasında zihinsel bir karmaşa yaşayan günümüz gençliğinin öz değerlerinden hızla uzaklaştığı hatta bazen horladığı görülmektedir. İnsanlarla yüz yüze iletişim kurmakta zorlanan bu nedenle internet üzerinden sosyalleşen bu nesil özünden ve köklerinden hızlı bir kopuş yaşamaya başlamıştır.

Günümüzde toplumun tüm kademelerinde olduğu gibi eğitim sistemi içerisindeki çocuk ve gençlerin de büyük bir değer yozlaşması yaşadıkları görülmektedir. Bu durum yapılan bilimsel çalışmalarla da ortaya konulmaktadır. Örneğin, Türkiye’de sosyal medyada yer alan haberlerin analiz edilmesi ile elde edilmiş verilerden hareketle büyük tepkilere yol açmış bazı olumsuz toplumsal olayların incelendiği bir çalışmada değer yitimi olgusuna dikkat çekilmiş ve bu durumun değer eğitimi konusuna yeterince önem verilmemesi nedeniyle arttığı belirlenmiştir. Çalışmada yine bu nedene bağlı olarak, günümüzde artarak devam eden terörizmin veya dinsel, mezhepsel, cinsel ve etnik ayrımcılığın neticesinde insanlar arasındaki saygının, sevginin, hoşgörünün, merhametin, adaletin, vb. birçok değerlerin öneminin yitirdiği vurgulanmıştır (Akdemir, Aşıkcan ve Saban, 2016).

Günümüz eğitim sisteminden beklenen; sorun çözebilen, çağın becerileriyle donanmış ve bu becerileri insanlığın iyiliği için kullanan, girişimci, bilimsel düşünen, kültür ve sanata ilgi duyan, çok yönlü, ahlaklı, hoşgörülü bireyler olarak yetiştirmektir. Sözün özü, Türk eğitim sisteminden beklenen “çocukları geleceğin dünyasına hazırlarken, mana ve maddeyi kuşatan çift kanatlı bir perspektiften hareket etmek, *bizden ama bizden farklı* çocuklar yetiştirmektir.”(MEB, 2018, s. 7).

Eğitimde hedeflere ulaşmak için bu çağın nesillerinin ilgisini çekecek farklı tekniklerin işe koşulması elzemdir. Eğitimde esas olan sevdirerek öğretmek, benimsetmek olmalıdır. Bu nedenle yeni arayışlar içerisinde olmak, farklı teknikleri deneyerek hedefe giden en

doğru ve en kestirme yolları keşfetmek çok önemlidir. Türkülerin eğitim öğretim süreçlerinde daha fazla kullanılmasının gençliğin ilgisini çekebilecek bir yol olabileceğine inanıldığı için böyle bir çalışma planlanmıştır. Ayrıca Neşet Ertaş gibi ülkeye mal olmuş bir kıymetin gençler arasında tanınırlığının artırılması, onun sevgi ve iyilik öğütleriyle dolu şiirlerinden gençlerin ilham almalarının sağlanması, ruhunu yeniden kendi öz değerleriyle besleyen, ebeveynleriyle aynı dili konuşan(!), aynı türkülerini dinleyen bir neslin yetiştirilmesine katkı sunacağına inanılmaktadır.

Alan yazın incelendiğinde eğitim bilimleri alanına dair Neşet Ertaş ve türkülerıyla ilgili olarak; en çok Sosyal Bilgiler/Hayat Bilgisi derslerinde değerler eğitimi (Arıcı ve Er, 2017; Dilek, 2019; Turhan ve Kova, 2012; Kaya, 2014; Kaya ve Canbulat, 2018) konusuyla ilgili çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra Neşet Ertaş türkülerinin söz ve ezgi uyumu (Sarioğlu, 2019); folklorik unsurları (Kandır, 2020) cümle yapısı (Köse, 2018) gibi konuların da sınırlı sayıda çalışıldığı gözlenmiştir. Ancak Türkçe dersi kök değerlerini içeren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışma bu yönüyle de alanyazın için önemli görülmektedir.

2. TÜRK'ÜN BİR DEĞERİ OLARAK TÜRKÜLERİMİZ: DEĞER EĞİTİMİNDE TÜRKÜLERDEN YARARLANMAK

Türkü, halk edebiyatının sözlü gelenekle aktarıldığı kabul edilen, nesillerden nesillere yayılarak yaşatılan ezgilerdir. Günlük hayatın türlü olaylarını yansıtan türküler genellikle üç başlık altında değerlendirilir: “Aşk, ayrılık, doğa, ölüm gibi konuları içeren lirik türküler; güldürü, yergi, taşlama içerikli türküler ve konusunu tarihten, kahramanlık öykülerinden alan anlatı türkülerini” (Sözer, 1996).

Türküler; saz şairlerince icra edilen, bir milletin ruh halini, yaşam biçimlerin, inancını, karşılaşılan olayları aksettiren genellikle hece ölçü birimleriyle yazılan veya sözlü olarak icra edilen ezgisi ve ritmi olan bir halk edebiyatı nazım türüdür (Tokel, 2004, s.19). Türkü halkın ortak malı olan bir edebiyat türüdür (Büyükyıldız, 2015). Türkü kelimesinin aslı “Türki”den” gelmektedir. “Arapça da nispet eki olarak kullanılan ‘i’nin Türk kelimesinin sonuna eklenmesiyle meydana gelen Türki, Türk’e has anlamındadır. Bu kelimenin sonundaki ünlü, ağızlarda zamanla yuvarlaklaşmış ve ‘türkü’ şeklini almıştır” (Çetindağ, 2005). Yakıcı (2007) türküyü şu şekilde tanımlamaktadır: “Duygu, düşünce hayal ve birey ya da toplum olarak doğumdan ölüme kadar yaşanan, insan ve toplumda iz bırakan bütün olayları dile getiren, sevinçli ya da üzüntülü zamanlardaki coşku ve heyecanı yansıtan, kaynakları genellikle ozan, türkü yakıcı ve söyleyicisi kişilerden oluşan, hangi edebiyat şubesine ait ya da hangi biçim ve türde ortaya çıkmış olursa olsun halka mal edilerek anonimleşen, şölende, düğünde toplantıda ve her türlü icra ortamında dillerden düşürülmeyen, icrası, icra ortamı ve konusuna göre kendine has bir ezgiyle söylenen manzum ürünler”dir. Türkülerde “Türk ruhunun, düşünce ve yaşayış biçiminin, hayat felsefesinin billurlaşmış numunelerini görmek mümkündür “ (Bekki, 2004).

Değerlerin aktarılmasında en önemli unsurlardan biri de türkülerdir. Türk milleti yüzyıllardır her türlü sevgisini, sevincini, acısını, yakarışını, hoşgörüsünü, vatanseverliğini türkülerini ile dile getirmiş ve nesillere aktarmıştır. Bedri Rahmi Eyüpoğlu da dillere pelesenk olmuş *Türküler Dolusu* şiirinde bu durumu veciz bir şekilde ortaya koyar:

“... ”

Ah bu türküler,

Köy türküleri

Dilimizin tuzu biberi

Memleket ahvalini onlardan sor

Kitaplarda değil, türkülerde ara Yemen'i

Öleni, kalanı, gidip gelmeyi...

Ben türkülerden aldım haberi...” (Eyüpoğlu, 2003, s. 102)

Değer bir kavram olarak birçok disiplin alanı tarafından kullanılmaktadır. Bu nedenle farklı disiplin alanları değeri farklı şekilde ele almaktadır. Bu tanımlardan bazıları şu şekildedir “bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilkeler ya da inançlar (Çakıcı ve Kurudayıoğlu, 2013); bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki görüş (Güngör, 1993); eylemlere rehberlik eden idealler ya da standartlar (Halstead, 2005); eylemlerin değerlendirilmesinde referans gösterilen ve soyut olan prensipler bütünü (Theodorson ve Theodorson, 1969); kültürle etkileşim içerisinde olan, sosyal yapıyı ve insan ilişkilerini yöneten temel kurallar (Karagöz, 2013); bireylerin kararlar süreçlerinde yol gösteren ilkeler (Schwartz, 1999)”. Bu tanımlar birlikte değerlendirildiğinde değer, bir toplumda ki bireylerin doğruluğunu kabul ettiği ve yapılmasını önemseydiği davranışlar ve standartlar bütünüdür denilebilir.

Duyuşsal yönü daha baskın olan değer eğitimi özünde iyi insan yetiştirme amacını taşır. Değerleri öğretmek ve bir nesilden diğerine aktarmak, her milletin temel amaçlarından biridir. Çünkü bir toplumu millet olarak bir arada tutan değerleridir. Değerler öğrenilebilir ve öğretilir olgulardır. Doğuştan getirilmediği gibi her insanda aynı da değildirler. Temel insani değerleri özümsemiş bireylerin yetiştirilmesi en başta ailelerin ve okulların görevidir. Bu nedenle değerler eğitimin önemli bir konusunu oluşturur.

Eğitim sistemi sadece akademik bilgi ve beceriye odaklanmaz. Önceden belirlenen bazı kazanımların aktarıldığı bir yapı da eğitimi açıklamak için yeterli değildir. Temel değerleri özümsemiş bireyler yetiştirmek de eğitim asli görevidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki görevini öğretim programlarının yanında eğitim süreçleriyle yerine getirir (MEB, 2019).

Okulda değer eğitiminin en rahat uygulanacağı derslerden biri Türkçe dersleridir. Çünkü Türkçe dersi ders saati olarak diğer derslerden daha fazladır. Aynı zamanda da metinler aracılığıyla işlendiği için değerlerin konu edinilmesine daha müsait bir derstir. Bunun yanında metin türü olarak öyküleyici ve bilgilendirici metinlerle birlikte şiirlere de yer verilmesi gereken bir ders olduğu için türkülerden sıkça yararlanılması söz konusudur. Türküler genel olarak sevgi, inanç, hoşgörü, adalet, eşitlik gibi değerleri yoğun bir şekilde içeren konularda yazıldıkları için de değer eğitiminde tercih edilmesi gereken bir tür olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. ABDAL GELENEĞİNDEN BİR GARİP OZAN: NEŞET ERTAŞ

Neşet Ertaş 1938 yılında Kırşehir'in Çiçekdağı ilçesine bağlı, “Kırıtlar Köyü”nde dünyaya gelmiştir. Babası büyük halk ozanı ve gelmiş geçmiş en büyük bozlak ustası

Muharrem Ertaş, annesi Döne Ertaş' tır. Dokuz çocuklu bir ailenin ikinci çocuğudur. Çocukluğu ve gençliği yoksulluk içerisinde geçmiştir. Bu nedenle okula hiç gidememiştir. Ailenin yegâne geçim kaynağı düğünlerde saz çalmaktır. Neşet Ertaş çocukluğunda babasının gittiği düğünlerde köçeklik etmiştir. Sonraları o da babası gibi saz çalıp türkü söylemeye, kendi tabiriyle “düğün çalmaya” başlamıştır.

14 yaşına geldiğinde iş bulmak için İstanbul'a gider. Burada hemen iş bulamaz ve çok zor günler geçirir. Karın tokluğuna gününbirlik işlerde çalıştığı günlerde Şençalar Plak'a gidip Kadri Şençalar'a “Neden Garip Garip Ötersin Bülbül” adlı bozlağı çalıp dinletir. Kadri Şençalar sesini ve sazını çok beğenir ve onu Beyoğlu Saz'a gönderir. Bir müddet burada çalıp söylemeye başlar. Neşet Ertaş 1957'de iki plak birden çıkarır ve daha geniş kitleler tarafından dinlenmeye başlanır. Ancak Ertaş, İstanbul'a çok alışamaz ve iki yıl sonra memleketine geri döner. Burada parasızlık yine yakasını bırakmaz. Bu sefer Ankara'ya gider. Bir süre Yurttan Sesler'de çalıp söylemeye başlar. Daha sonra radyonun açtığı “Mahalli Sanatçılar” imtihanını kazanır ve Kırşehir yöresi türkülerini radyoda havalandırır. Ancak bu işi de uzun süre devam etmez. Radyodan ayrılıp gazinolarda söylemeye başlar. İşten ayrıldığı günlerde, 1961 yılında büyük bir aşkla sevip evlendiği, adına türküler yaktığı üç çocuğunun annesi Leyla'sından da ayrılır. Bu ayrılığın acısından mı bilinmez gazinoda sahnedeyken rahatsızlanır, kısmi felç geçirir. İki seneye yakın tedavi görür, ancak iyileşemez. Bu nedenle 1980 yılında tedavi için Almanya'ya gider. Tedavisi başarıyla sonuçlanan Ertaş çocuklarını da yanına alarak Almanya'ya yerleşir. Burada da geçimini sazı ve sözüyle sağlamaya devam eder. 2005 yılında Türkiye'ye dönüş yaparak İzmir'e yerleşir. 2012 yılında İzmir'de 74 yaşında iken vefat etmiştir. Kırşehir'de abdallar mahallesi olarak bilinen Bağbaşı Mahallesi'ndeki aynı adlı mezarlıkta babası Muharrem Ertaş'ın yanında metfundur.

Neşet Ertaş'ın hem sanatının hem de kişiliğinin biçimlenmesinde “Abdallık” kültürünün izleri görülür. Eserleri, saz ve sesini kullanmadaki mahirliği ve müziğe kattığı anlam ile genel olarak abdalların piri olarak addedilmiştir. Abdallar, toplum içerisinde kendilerine has yaşam biçimleri ve müzik anlayışları ile Anadolu'nun en önemli müzik topluluklarından biridir. Abdallıkla ilgili çok farklı tanımlamalar ve görüşler mevcuttur. “Tasavvufi bir terim olarak Arapça kökenli ‘abdal’ sözcüğü, ortaya çıktığı günden bugüne dek hem anlam hem de ses bilgisi açısından değişikliklere uğramıştır” (Özdeş ve Demir, 2017, s.169). Ancak bu konudaki en derli toplu denilebilecek tanımlamayı Fuat Köprülü ortaya koymuş ve abdal topluluklarının “tasavvuf, din tarihi, edebiyat ve etnografya bakımlarından ayrı ayrı incelenmesinin önemli olduğuna” vurgu yapmıştır (Köprülü 1989, ss.362-417). Orta Anadolu'da abdalların, kendilerine has yaşam biçimlerinin, sosyal, kültürel ve dini alışkanlık ve davranışlarının doğal ortamlarında gözlemleneceği en önemli merkezlerden biri Neşet Ertaş'ın da memleketi olan Kırşehir'dir (Gürsoy, 2006). “Her türlü ezgiyi büyük bir ustalıkla icra eden abdallar, daha çok ‘bozlak’ olarak adlandırılan bir tür uzun hava ile ünlenmişlerdir. Sazı ve sözü günümüze kayıtlarla ulaşabilen ve hepsi ayrı birer değer olan “bozlak” ustalarının en tanınmışları Kırşehirlili Neşet Ertaş (1938-2012), babası Muharrem Ertaş (1913-1984), Çekiç Ali (1932-1973) ve Keskinli Hacı Taşan (1925-1983)'dir” (Bekki, 2012). Kırşehir ve havarisinde hayatlarını sürdüren abdallar içerisinde; abdal ve bozlak kültürünün bu kadar geniş kitlelere sevdirmesini sağlayan, sazı, ozanlığı ve şahsiyeti ile ön plana çıkan isim kuşkusuz Neşet Ertaş'tır.

Neşet Ertaş, “Hak ve halk âşıklığı yolunda bir ozan olarak, saf ve temiz bir Türkçe ile havalandırdığı türkülerinde hep sevgi, saygı, kardeşlik, birlik, beraberlik, hoşgörü, akıl,

bilgi ve bilime saygı” gibi değerleri işlemiştir (Parlak, 2012). Babasının tavsiyesi ile türkülerinin çoğunda “*Garib*” mahlasını kullanmıştır (Tokel, 2004, s.166). Neşet Ertaş’ın hayatına baktığımızda garipliğin onun hayatında ne kadar çok yer tuttuğunu ve mahlasını ne kadar isabetli olduğu görebiliriz. Ertaş, türküleriyle gönüllerde iz bırakmış, kendine özgü ve güçlü saz tekniği ile mükemmeliyeti yakalamış bir saz üstadıdır. Ertaş’ın sazında dikkati çeken büyük bir saygı ve sevgiyle, sazıyla bütünleşerek çalmasıdır.

Neşet Ertaş, 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından kendisine sunulan “*Devlet Sanatçılığı*” unvanını; “Hepimiz bu devletin sanatçısıyız. Ben halkın sanatçısı olarak kalırsam benim için en büyük mutluluktur” diyerek kabul etmemiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 2006 yılında “*Üstün Hizmet Ödülü*”ne layık görülmüştür (Url-1, 2006). Unesco Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamında Yaşayan İnsan Hazineleleri Türkiye Ulusal Envanterine alınıp “*yaşayan insan hazinesi*” olarak kabul edilen Ertaş’a 25 Nisan 2011 tarihinde de İstanbul Teknik Üniversitesi Devlet Konservatuvarı tarafından “*fahri doktora ödülü*” verilmiştir (Parlak, 2013).

Günümüzde ünü ülke sınırlarını aşan, yazıp söylediği türkülerini ile Anadolu’nun avazı, “*Bozkırın Tezenesi*” olabilmiş bir garip ozan... “Ayakların türabı, gönüllerin hizmetçisi” olarak ömrünü mütevazılığın en samimi ve en yalın haliyle yaşamış, gönüller dostu bir üstat... Olağanüstü ve farklı müzik yeteneği ile içinde doğup yaşadığı bölgenin geleneğini, gelecek kuşaklara en doğru ve en doğal haliyle aktarabilmiş bir abdal... Türkülerin, ozanların, abdalların ve de bağlama üstatlarının piri olmuş, eserleri ile ölümsüzlüğü tatmış bir müzik dehası Neşet Ertaş... Hülasa, söylediği türkülerle ve mütevazı hayat çizgisi ile Türkiye’de büyük küçük her kesimin sevgisine mazhar olmuş Neşet Ertaş’ın sözlerini yazdığı havalandırılmış türkülerinde geçen Türkçe dersi programında yer verilen kök değerlerin tespit edilmesi bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

4. YÖNTEM

Neşet Ertaş’ın havalandırılmış şiirlerinin Türkçe Programı’ndaki (MEB, 2019) kök değerleri içerme durumların tespit etmek amacıyla yapılmış olan bu çalışma, analitik araştırma deseninde gerçekleştirilmiştir. “Çoğu eğitim araştırması nicel ve nitel araştırma olarak sınıflandırılmaktadır. Bu iki sınıflamaya uymayan çalışmalar analitik araştırmalar olarak adlandırılmaktadır. Analitik araştırmalar dokümanlar, belgeler, kayıtlar ve diğer ortamların olaylar, düşünceler, kavramlar ve eserler açısından analiz edilerek incelendiği bir araştırma yöntemidir. Analitik araştırmalar nitel ve nicel araştırma özelliklerini içerir ve kendi içinde tarihsel analiz, hukuki analiz, kavram analizi ve karma yöntem araştırmaları olarak sınıflandırılır. Analitik araştırmalarda; dokümanlar ve kayıtlar kavramlar, olaylar ve görüşler açısından analiz edilir. Elde edilen verilerin yorumlanmasında bağlam önemlidir” (McMillan, 2004, Akt. Ersoy, 2015, s.552). Bu çalışmada Neşet Ertaş’ın sözlerini yazdığı havalandırılmış türkülerini doküman olarak kabul edilmiş ve araştırma doküman araştırması modeliyle gerçekleştirilmiştir.

4.1. Verilerin Elde Edilmesi

Çalışmada verilerin kaynağını sözlerini Neşet Ertaş’ın sözlerini yazdığı, havalandırılmış toplam 26 eser oluşturmuştur. Çalışma kapsamında incelenen türkülerin sözlerine Neşet Ertaş ile ilgili bu güne kadar yazılmış en kapsamlı kaynak niteliğini taşıyan iki cilt ve 1419 sayfadan oluşan, Erol Parlak tarafından derlenip kaleme alınan “*Garip Bülbül Neşet Ertaş*” eserinin ikinci cildinden erişilmiştir. Bu türküler doküman analizi modeliyle incelenerek, içerdikleri kök değerler tespit edilmiştir. “Dokümanlar, özellikle nitel

araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Bu tür araştırmalarda, araştırmacı ihtiyacı olan veriyi, gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edebilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışmada dokümanların incelemesinde a) dokümanlara ulaşma, b) orijinalliği kontrol etme c) dokümanları anlama d) veriyi analiz etme ve e) veriyi kullanma (Forster, 1995; Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 193) aşamaları izlenmiştir. 2019 tarihli Türkçe Programı’nda yer alan ve bu çalışmada ele alınan kök değerler şunlardır: Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik (MEB, 2019, s. 4).

4.2. Verilerin Analizi

Çalışmada kullanılan 26 türküden doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin detaylı bir şekilde değerlendirilmesidir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmektir. “İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmektir. Veriler birbirine benzeyen kavramlar ve temalar etrafında toplanarak, okuyucunun anlayabileceği biçimde yorumlanmaktadır” (Creswell, 2014, s.104). Veriler, içerik analizinde betimsel analizden daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada güvenilirliğini sağlamak için Neşet Ertaş’a ait 26 türkü araştırmacı ve iki alan uzmanı tarafından incelenmiş ve içerdikleri değerler (kodlar) tespit edilmiştir. Üç değerlendiricinin en az ikisinde ortak olan değer tespiti veri olarak kaydedilmiştir. Miles ve Huberman (1994), içerik analizinde kodlamanın verilerden çıkarılan kavramlara (kategorilere) göre yapılabileceği gibi daha önceden belirlenmiş kavramlara ya da araştırma probleminin genel çerçevesine göre de yapılabileceğini vurgulamaktadır. Çalışmada ele alınan türküler ders programındaki kök değerleri içermeye durumları açısından incelendiği için bu çalışmada ayrıca kategori ve tema oluşturulmamış kök değerlere göre veriler belirlenmiştir. Türkülerde kavuşmak (nakarat) denilen ve hemen hemen her türküde, sıkça yinelenen satır, dize veya kıtalar nedeniyle türkülerin bir değeri içermesi yeterli görülmüş, bir değer aynı türküde kaç kez tekrarlandığı (frekans) dikkate alınmamıştır. Ayrıca türkülerin incelenmesi ile tespit edilen değerler örneklendirilerek yorumlanmıştır.

4.3. Etik Kurul Onayı

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. “Neşet Ertaş Türkülerinin Türkçe Dersi Kök Değerleri Bağlamında İncelenmesi” başlıklı çalışmada kamuya açık bir kaynak kitaptaki Neşet Ertaş türkülerini taranarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla açık erişim verileri kullanıldığından etik kurul izni gerektirmemektedir.

5. BULGULAR

Çalışma kapsamında incelenen Neşet Ertaş’ın havalandırılmış şiirlerinin Türkçe Programı’ndaki (MEB, 2019) kök değerleri içermeye durumlarını tespit etmek amacıyla yapılmış olan bu çalışmada ulaşılan bulgular aşağıda tablo 1’de özetlenmiş, peşinden kök değerleri içeren dize ve kıtalardan örnekler sunulmuştur.

Tablo 1. Türkülerin Kök Değerleri İçerme Durumları

Türküler	Kök Değerler										TOPLAM
	Adalet	Dostluk	Dürüstlük	Öz Denetim	Sabır	Saygı	Sevgi	Sorumluluk	Vatanseverlik	Yardıms severlik	
1. İncitme Canı İncitme	X					X					2
2. Aslı Bozuk Deme						X	X	X			3
3. İki Büyük Nimetim Var						X	X				2
4. İnsanlar Kendini Bilebilseydi			X	X			X				3
5. Sabreyle Ey Gönül					X		X				2
6. Şu Fani Dünyaya			X				X	X			3
7. Nerde Ne Arıyo'n Divane Gönül							X				1
8. Dışın Güzelliği İçin Kalayı		X	X				X				3
9. Başkaldırdı Yunan Durmaz Göründü	X				X				X		3
10. İsterim ki Bu Dünyada	X	X	X			X	X		X	X	7
11. İlimsizlik Bilgisizlik Yüzünden			X			X	X				3
12. İkilik Noktası Çıksın Aradan	X	X	X	X		X	X	X	X		8
13. Helal Et Hakkımı	X		X			X					3
14. Sen Benimsin Ben Seninim		X			X	X	X				4
15. Geldim Gidiyo'm		X	X		X	X	X				5
16. Bir Yaratmış Allah Tüm İnsanları	X		X	X		X	X				5
17. Türkü Sever Türkü Söyler			X						X		2
18. Bir Gün	X			X		X					3
19. Gel Sevelim Sevileni Seveni	X		X	X		X	X				5
20. Gözleri Kör Değil Kulağı Sağır	X			X		X					3
21. Hakk'm Var Ettiği Cansız Ruhum Ben	X			X	X	X	X				5
22. Hay Çekip Gülme De Ey Gafil İnsan	X			X	X						3
23. Şeytanın Atına Binip Yeldirme	X		X	X		X					4
24. Yaralı Ceylan	X						X	X			3
25. Vatan-ı Memleketim Bu Mutlu Günde		X				X	X		X		4
26. Zaman Sana Uymaz Boşa Çalışma	X			X		X	X	X			5
Toplam	14	6	12	10	6	17	18	5	5	1	94

Tablo 1’de yer alan bulgular incelendiğinde çalışmada ele alınan Neşet Ertaş türkülerinin en çok “sevgi” (18 türkü), “saygı” (17 türkü), “adalet” (14 türkü), “dürüstlük” (12 türkü) ve “öz denetim” (10 türkü) değerlerini içerdiği belirlenmiştir. Türkülerde en az ele alınan değer ise “yardıms severlik” (1 türkü) değeridir. En fazla kök değer içeren türküler ise “İkilik Noktası Çıksın Aradan” (8 değer) ve “İsterim ki Bu Dünyada” (7 değer) türküleridir. Türkülerden değer çeşitliliğini içerme durumu bakımından en az değer içeren

türkü ise sadece “sevgi” değerini içeren “*Nerde Ne Arıyo'n Divane*” türküsidir. Aşağıda türkülerde bu kök değerlerin geçtiği yerlere örnekler sunulmuştur ve yorumlanmıştır.

Adalet

Neşet Ertaş türkülerinde adalet en çok yer verilen değerlerden birisidir. İncitme Canı İncitme türküsünde herkesin yaptığının karşılığını bir gün göreceğine yapılan vurgu; “...*Bir gün olup öleceksin/ Ettiğinden bulacaksın/ Tekrar geri geleceksin/ İncitme canı incitme...*” ile Helal Et Hakkını türküsündeki “...*O ahiret günü bir gün gelecek/ Hâkimler hâkimi Allah olacak/ Haklı olan orda hakkın' alacak/ Helal et hakkını n'olur helal et...*” dizeleri ile Hay Çekip Gülme De Ey Gafil İnsan başlığıyla ele alınan türküde “...*Olur mahşer günü Hak geldi gaziye/ Dest-i kudretinle nizam teraziye/ Yarın mahşer günü tartarlar bizi/ Mağfîret olmazsa halas olaman...*” ve Geldim Gidiyo'm türküsündeki “...*Hak bildiğim yoldan ayrı gitmedim/ İnsanı insandan ayırt etmedim...*” dizelerinde Allah katında her kulun hakkını bir gün mutlaka alacağına ve insanlar arasında ayırım yapılmaması gerektiğine yapılan vurgu adaletle ilgili tespitlere örnek teşkil eden dörtlüklerdir.

Dostluk

İkilik Noktası Çıksın Aradan türküsündeki “...*Hep kardaşık birbirimiz' sevelim/ Hoş dilinen birliğimiz' övelim/ Kötülüğü içimizden kovalım/ Eğrinin emeği boş değil midir?..*” ve Sen Benimsin Ben Seninim türküsünde yer verilen; “...*Kalpten kalbe bir yol vardır/ Göz ile görünmez sırdır...*” gibi dizelerinde dostluk değerine yer verildiği belirlenmiştir.

Dürüstlük

Neşet Ertaş'ın türkülerinde dürüstlük en çok tekrarlanan değerlerin başında gelmektedir. Onun sözlerini yazdığı havalandırılmış türkülerinde dürüstlüğe vurgu yapan dizelerinden bazıları aşağıda sunulmuştur:

Helal Et Hakkını türküsündeki “...*Bilmedim kadrini başısla beni/ Helal et hakkını canım helal et/ Kul kusur işler sultan başışlar/ /Helal et hakkını canım helal et...*” dizeleri ile Dışın Güzelliği İçin Kalayı türküsündeki “...*Sevgi dünyasına yalan giremez/ Gönülden sevmeyen Hakk'a eremez...*” dizeleri dürüstlük değerine işaret eden dizelerdir.

Öz Denetim

Çalışma kapsamında ele alınan 26 türküden 10'unda öz denetim değerine yer verildiği belirlenmiştir. Bu durumun örneklerinden bazıları ise şu şekildedir: Gözleri Kör Değil Kulağı Sağır türküsünde geçen “...*Arayıp kendini bulmakta insan/ Tanıyıp kendini bilmekte insan*” dizeleri; Şeytanın Atına Binip Yeldirme türküsünde geçen “*Şeytanın atına binip yeldirme/ Düşürür çamura çıkılmaz kardaş...*” ve “...*Doğru mu yanlış mı fikir edelim/ Garib'im doğruya biz de gidelim...*” dizeleri; Zaman Sana Uymaz Boşa Çalışma türküsündeki “...*El akıyla gezip boşa dolaşma/ Gel kardaş zamana uymasını bil/ Biraz da kendine gelmesini bil...*” ve Nerde Ne Arıyo'n Divane Gönül türküsünde geçen “...*Sana akıl fikir bir mantık vermiş...*” dizesi öz denetim değeri ile ilişkilendirilebilecek türküler olarak değerlendirilmiştir.

Sabır

Çalışma kapsamında incelenen türkülerde sabır değerini içeren dizelerden bazıları şu şekildedir: Başkaldırdı Yunan Durmaz Göründü türküsünde geçen “*Başkaldırdı Yunan durmaz göründü/ Ağırbaşlı sabretti durdu Türkiye...*”; Hakk'ın Var Ettiği Cansız Ruhum

Ben türküsündeki “...*Birer birer günlerimi sayarak/ Getirdi dünyaya doğuran ana...*” dizeleri ise sabır değerine örnek teşkil eden bir diğer türkü olarak tespit edilmiştir.

Saygı

Saygı kök değeri Neşet Ertaş türkülerinde en çok yer verilen değerlerden birisidir. Ertaş’ı tanışmış olan herkes onun en önemli kişilik özelliklerinden birisinin insanlara duyduğu saygı olduğu konusunda hemfikirdirler. Bu nedenle şiirlerinde de en çok işlediği temalardan birisinin saygı olması onun kişiliğinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Çalışma kapsamında incelenen türkülerinde yer verilen saygı değeri örneklerinden bazıları ise şu şekildedir: Aslı Bozuk Deme türküsünde geçen “...*Soracak olursan eğer ki benden/ Aslı bozuk deme gel şu insana ya dost...*”; İki Büyük Nimetim Var türküsünde geçen “...*İkisine de hürmetim var/ Biri anam biri yârim...*”; Gel Sevelim Sevileni Seveni türküsünde geçen “...*Zorunan güzellik olmuyor canım...*” ve Geldim Gidiyo’m türküsünde geçen “...*Gönülleri kırıp can incitmedim/ bir Garip sazımı çaldım gidiyo ’m*”.

Sevgi

Araştırma ele alınan Neşet Ertaş türkülerinde 18 değer ile en çok sevgi değerine yer verildiği belirlenmiştir. Sevgiliye duyulan sevgi başta olmak üzere, insanlara duyulan sevgi ve anne sevgisi de Ertaş’ın türkülerinde sıkça yer verilen temalardır. Aslı Bozuk Deme türküsündeki “*Ulu arıyorsan analar ulu/ Sevmişiz gönülden olmuşuz kulu...*” (anne sevgisi); İki büyük nimetim Var türküsündeki “...*Ana deyip de geçilmez/ Yar anadan seçilmez/ İkisine de kıymet biçilmez/ Biri anam biri yârim...*” (anne ve sevgiliye duyulan sevgi); Bir Yaratmış Allah Tüm İnsanları türküsündeki “...*İnsana aşığım Hak özümde...*” ve Sabreyle Ey Gönül Sabırsız Olma türküsündeki “...*Öz gönülden bizim yârimiz olan/ Sevdası sinede narımız olan/ Şu çark-ı dünyada birimiz olan/ Doğup şu cihanı nur eden vardır...*” (Allah’a ve O’nun yarattığı insana sevgi); Sen Benimsin Ben Seninim türküsünün örneklenen kıtası ve diğer tüm kıtaları “*Beni eller gibi görme/ Sen benimsin ben seninim/ Gel seni benden ayırma/ Sen benimsin ben seninim...*” (Sevgiliye duyulan sevgi) sevgi değerine örnek teşkil etmektedirler.

Sorumluluk

İkilik Noktası Çıksın Aradan türküsündeki “...*Doğru çalış aileni geçindir/ Düşersen darlığa güç değil midir?*” dizeleri; Zaman Sana Uymaz Boşa Çalışma türküsündeki “...*Cehalet şu bana neler eyledi/ Boş yere bağladı boşa eğledi/ Garip bu sözleri sana söyledi/ Gel kardaş zamana uymasını bil/ Sana söyleneni duymasını bil*” dizeleri çalışma kapsamında tespit edilen sorumluluk değeri tespitlerindedir.

Vatanseverlik

Neşet Ertaş uzunca yıllar yurt dışında kalmış ve gurbette vatanına özlem duyarak yaşamıştır. Bu nedenle ülkesine ve memleketi Kırşehir’e duyduğu özlemi pek çok eserinde dile getirmiştir. Bu çalışmada incelenen eserlerinde onun vatan sevgisini anlatan ve bu çalışmada ele alınan türkülerinden bazı örnekler şu şekildedir:

Başkaldırdı Yunan Durmaz Göründü türküsündeki “...*Kırk milyon bir olunca hepimiz/ Açıldı Akdeniz’e gemilerimiz/ Sarıldı süngüye Mehmetlerimiz/ Sonunda zafere erdi Türkiye*” ve “*Bir Garip aşığım kendi halimde/ Adımız söylendi dünya dilinde/ Girne Magosa şimdi Türk’ün elinde/ Mertliğin gününü gördü Türkiye...*” dizeleri; İsterim ki Bu Dünyada türküsünün “...*Bir Garib’im budur derdim/ Tüm dünyayı ben de gördüm/ İsterim ki benim yurdum/ Dünyadan geri kalmasın.*” kıtası; Vatan-ı Memleketim Bu

Mutlu Günde türküsünde “...*Cehaletin kökün' söktüğü için/ Yerine insanlık ektiği için/ Ozan anıtını diktiği için/ Kırşehir iline övgü duyuyorum...*” dizeleri vatanseverlik değeri olarak tespit edilmiştir.

Yardımseverlik

Çalışmada incelenen türkülerde yardımseverlik değerine sadece bir türküde yer verildiği saptanmıştır. İsterim ki Bu Dünyada türküsünde “...*Bütün dünya Allah diyor/ Onun nimetini yiyor/ İnsan kispetini giy'or/ Ayrılık güden olmasın... Kendin' bilen bunu anlar/ Çünkü Hak'tır bütün canlar/ Yardımlaşsın tüm insanlar/ Dünyada fakir kalmasın*” diyerek İslâm dininin de bir gereği olan yardımlaşmanın önemine vurgu yapmakta ve insanlar arasındaki sosyal farkları kaldıracağına işaret etmektedir.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Çalışma kapsamında değerlendirilen Neşet Ertaş'ın sözlerini yazdığı havalandırılmış 26 türküsünde en çok “*sevgi*”, “*saygı*”, “*adalet*” ve “*dürüstlük*” değerlerine yer verildiği belirlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde bu bulguyu destekleyecek çalışmaların olduğu görülmektedir. Örneğin Cerrahoğlu (2013) ve Yılar ve Yılar (2013) Neşet Ertaş'ın türkülerinde sevgi temasının çok konu edinildiğini belirtmektedirler. Benzer şekilde Sucu (2013, s. 840); Arıcı ve Er (2017, s. 22); Kaya ve Canbulat (2018, s.147); Turhan Kova (2012, s. 121); Parlak, (2012, s. 289) ve Dilek, (2019, s. 189) ise sevgi, saygı, adalet, dürüstlük gibi insanı kemalata götüren değerlere Ertaş'ın türkülerinde yoğun bir şekilde yer verildiğini dile getirmektedirler.

Çalışmada ulaşılan sonuçlardan biri de Ertaş Türkülerinde en az ele alınan değer “*yardımseverlik*” değeri olduğudur. Bulut (2019) yapmış olduğu bir çalışmada türkülerde en az işlenen değer yardımseverlik olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Bulut'un bulgusu da çalışma bulgularını desteklemektedir.

Türk kültürünün ve evrensel kültürün birçok değerini şiirlerinde yoğun bir şekilde işleyen Neşet Ertaş gerek müziği gerekse türkülerinin sözleri ile gönüllere dokunmaya devam etmektedir. Şiirlerinde kullandığı yalın Türkçesi ve konuları ele alışındaki samimiyet onun çağlarca Türk milletinin gönlünde yaşayacağına ve yaşatılacağına işaret etmektedir. Bu nedenle Ertaş'ın türkü sözlerine ders kitaplarında daha fazla yer verilmek suretiyle eğitim sistemi içerisinde yetiştirilecek nesillere değerlerin sevdirelerek öğretilmesi ve benimsetilmesi yoluna gidilmelidir.

Türk eğitim sistemi okul öncesinden itibaren millî değerlere dayalı olmalıdır. Millî olmayan eğitim modeli bir milletin yıkım sebebidir. Her millet eğitim sistemi içerisinde yetiştirdiği kişilerin iyi bir vatandaş olarak yetişmesini ister. Ancak millîlikten kasıt, eğitimde kullanılan materyallerden, yöntem ve teknikten ziyade; içeriğidir. Zira millîlikten evrenselliğe gidiş burada başlar. Millî değerleriyle bezenmiş ama evrensel hâkim, küreselleşen dünyaya vakıf nesiller özlemimiz... Bir topluma yapılabilecek en büyük kötülük, o toplumun kendi kültürünün içine hapsedmektir. Çünkü bu durum gelişime, değişime, dönüşüme engel olur. Dünyaya gözü kapayarak doğru yolu bulmak mümkün değildir. Aynı şekilde bir toplumu kendi kültüründen uzaklaştırmak, kendi kültürünü yok sayan nesiller yetiştirmek de ülkelerin sonu olur. Millî bilinç ülkemizin bekası için son derece önemlidir (Şahin, 2021). Sözün özü Türk millî eğitim sisteminden beklenen köklerinden ve öz değerlerinden beslenen; yüzü aydınlığa, bilime dönük; üreten, ürettikleriyle dünyaya yön veren girişimci nesillerin yetiştirilmesidir. Bu nesillerin yetiştirilmesinde çok farklı yollar, yöntemler, materyaller işe koşulmalıdır. Bu milletin

değerlerini en öz, sade ve akıcı şekilde ele alan materyaller olduğu için eğitim öğretim süreçlerinde türkülerden daha fazla yararlanılmalıdır.

Etik Beyanı: Bu araştırmanın kavramsal çerçevesinin hazırlanmasında, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması aşamalarının tamamında etik kurallara uygun hareket edilmiştir. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde ANKAD Dergisi Yayın Kurulunun hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Tüm sorumluluk yazarlara aittir. Bu çalışmanın ANKAD Dergisi dışında herhangi bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. Ayrıca çalışmada Neşet Ertaş'a ait, internet ortamında herkesin erişimine açık olan türkülerinin taşıdığı değerler ortaya konulmaya çalışıldığından ve *doküman analizi* tekniği kullanıldığı için etik kurul izni gerektirmemektedir.

KAYNAKÇA

- Akdemir, S., Aşıkcan, M. & Saban, A. (2016). Değer yitimi. İçinde H. H. Bircan & B. Dilmaç (Ed.), *Değerler bilançosu: Sosyoloji, felsefe, ekonomi, eğitim, iletişim, müzik, tıp*, (ss. 249-266). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Arıcı, A.F. & Er, Z. (2017). Değerler eğitimi aracı olarak türküler: Bir içerik analizi. İçinde T. Şimşek & B.V. Yıldız (Ed.), *IV. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri Kitabı* (19-27). İstanbul: Step Matbaacılık.
- Bekki, S. (2012). Abdallık geleneği ve Neşet Ertaş. *Ahi Evran Aktüel Dergisi*. 3,10-13.
- Bulut, S. (2019). *TRT Türk halk müziği repertuarındaki türkülerin müzik öğretim programlarındaki değerlere göre değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Büyükyıldız, H.Z. (2015). *Türk halk müziği/ ulusal Türk müziği*. İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.
- Cerrahoğlu, M. (2013). 20. Yüzyıl aşıklık geleneğinin önemli temsilcilerinden Neşet Ertaş ve türkülerinde işlediği konular. İçinde S. Bekki (Ed.) *Uluslararası Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş Sempozyumu Bildirileri Kitabı* (ss. 179-195). Ankara: Yalçın Matbaacılık.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage
- Dilek, O. (2019). *Neşet Ertaş türkülerindeki Sosyal Bilgiler dersi değerleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Ersoy, A. (2015). Doktora öğrencilerinin ilk nitel araştırma deneyimlerinin günlükler aracılığıyla incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(5), 549-568, <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2015.030>
- Eyüboğlu, B.R. (2003). *Dol karabakır dol*. İstanbul: İş Bankası Kültürel Yayınları.
- Halstead, J. M. (2005). Values and values education in schools. In J. M. Halstead ve M. J. Taylor (Eds.), *Values in education and education in values*, (pp. 2-13). Washington, DC: The Routledge Falmer Press.
- Gürsoy, Ş. (2006). *Türkiye abdalları*. Ankara: Platin Yayınları.

- Kandır, Ç. (2020). *Neşet Ertaş'ın türkülerinde folklorik unsurlar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Kaya, G. (2014). *Hayat bilgisi dersi değerlerinin öğretiminde halk ozanlarının önemi: Neşet Ertaş bağlamında bir inceleme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kaya, G. & Canbulat, T. (2018). Hayat Bilgisi dersi değerlerinin öğretiminde halk ozanlarının önemi: Neşet Ertaş örneği. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(14),147-159.
- Köse, S. (2018). *Neşet Ertaş türkülerinin cümle yapısı açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı.
- Köprülü, M. F. (1989). Abdal. İçinde O.F. Köprülü (Hazırlayan), *Edebiyat araştırmaları II*, (ss. 362-417). İstanbul: Ötüken Yayınları.
- MEB. (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. https://www.gmka.gov.tr/dokumanlar/yayinlar/2023_E%C4%9Fitim%20Vizyonu.pdf, Erişim: 01.02.2022
- MEB. (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf>. Erişim Tarihi: 03.12.2021
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. New York: Sage Publications..
- Özdeş, F. & Demir S. (2017). Abdallık geleneği temsilcileri Muharrem Ertaş ve Hacı Taşan'ın seslendirdikleri eserlerin farklı açılardan tasnifi. *Online Journal of Music Sciences*, 3(1), 166-199.
- Parlak, E. (2012). Anadolu Türkmen müzik sanatında bir abdal deha: Neşet Ertaş. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 61,289-312.
- Parlak, E. (2013). *Garip bülbül Neşet Ertaş, Cilt I ve II*. İstanbul: Demos Yayınları
- Sarıoğlu, M. Ş. (2019). *Neşet Ertaş türkülerinde söz ve ezgi uyumu*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Schwartz, S. H. (1999). A theory of cultural values and some implications for work. *Applied Psychology: An International Review*, 48(1), 23-47.
- Sözer, V. (1996). *Müzik. Ansiklopedik sözlük*. 4. Baskı. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Sucu, A. Ö. (2013). Neşet Ertaş'ın şiirlerinde tasavvufî manada insan-ı kâmil modeli ve geleneksel değerler. İçinde S. Bekki (Ed.). *Uluslararası Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş Sempozyumu Bildirileri Kitabı II* (ss.831-841). Ankara: Yalçın Matbaacılık.
- Şahin, A. (2021). 2023'e doğru sınıf öğretmenliği ve sorunlar. İçinde Ü. Polat & S. Karagöz (Ed.) *2023'e doğru Türk eğitiminin dünü bugünü ve yarını* (ss. 276-281). Ankara: Türk Eğitim Sen Yayınları.

- Theodorson, G. A. & Theodorson, A. G. (1969). *A modern dictionary of sociology*. New York: Crowell.
- Tokel, B. B. (2004). *Neşet Ertaş kitabı*. 4. Baskı. Ankara: Akçağ Yayınları
- Turhan, M. & Kova, Ö. (2012). Değerler eğitimi açısından Türk halk müziği ve halk ozanları: Neşet Ertaş, Âşık Mahsuni Şerif, Âşık Veysel ve Özyay Gönülüm bağlamında bir inceleme. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 3(6),117-128.
- Ulusoy, K. & Dilmaç, B. (2012). *Değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- URL-1. Hürriyet Gazetesi (2006, 2 Mayıs). <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/neset-ertasa-tbmmden-odul-4349490>, Erişim Tarihi: 01.01.2022.
- Yılar, Ö. & Yılar, R. (2013). Neşet Ertaş'ın şiirlerinde eğitim unsurları. İçinde S. Bekki (Ed.) *Uluslararası Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş Sempozyumu Bildirileri Kitabı II* (ss.987-996). Ankara: Yalçın Matbaacılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Zengin, G. (2012). Neşet Ertaş türkülerinde gariplik teması. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(1), 5-9.

EK 1: Çalışma Kapsamında İncelenen Neşet Ertaş Türküleri

Türkülere Erişilen Kaynak

Parlak, E. (2013). *Garip bülbül Neşet Ertaş, hayatı, sanatı, eserleri, C. II*, İstanbul: Demos Yayınları.

Türküler

1. İncitme Canı İncitme, s 468.
2. Aslı Bozuk Deme, s.324.
3. İki Büyük Nimetim Var, s.433
4. İnsanlar Kendini Bilebilseydi, s.436.
5. Sabreyle Ey Gönül, s.467.
6. Şu Fani Dünyaya Geldin Gidiyo'n, s.482.
7. Nerde Ne Arıyo'n Divane Gönül, s.459.
8. Dışın Güzelliği İçin Kalayı, s.382.
9. Başkaldırdı Yunan Durmaz Göründü, s.337.
10. İsterim ki Bu Dünyada, ss.437-438.
11. İlimsizlik Bilgisizlik Yüzünden, s.435.
12. İkilik Noktası Çıksın Aradan, s.434.
13. Helal Et Hakkını, s.338.
14. Sen Benimsin Ben Seninim, s.342.
15. Geldim Gidiyo'm, s.347.
16. Bir Yaratmış Allah Tüm İnsanları, s.354.
17. Türkü Sever Türkü Söyler, s.364.
18. Bir Gün, s.368
19. Gel Sevelim Sevileni Seveni, ss.398-399
20. Gözleri Kör Değil Kulağı Sağır, s.418.
21. Hakk'ın Var Ettiği Cansız Ruhum Ben, s.424.
22. Hay Çekip Gülme De Ey Gafil İnsan, s.429.
23. Şeytanın Atına Binip Yeldirme, s.480.
24. Yaralı Ceylan, s.487.
25. Vatan-ı Memleketim Bu Mutlu Günde, s.490.
26. Zaman Sana Uymaz Boşa Çalışma, s. 508.